

CALEPINUSNAK EGY 1585-IKI LYONI KIADÁSA

MINT ADALÉK

SZABÓ KÁROLY »RÉGI MAGYAR KÖNYVTÁRÁHOZ«. (289. sz.)

Közli: VÁGNER JÓZSEF.

A múlt 1884. év őszen vettem Calepinus egy díszes bőrkötésű s aranyos szegélyű 1585-ik évi lyoni kiadását, tíz — ezek között magyar — nyelvű szöveggel. Minthogy Szabó K. R. M. Könyvtárából s Ráth Györgynek a „Könyv-Szemle“ 1883. évfolyamában megjelent adalékaiból tudtam, hogy a legrégebb kiadás, mely a magyar nyelvre is kiterjeszkedik, Bâselben Henricpetri Sebestyénnél 1590-ben jelent meg, példányom nagy mérvben lekötötte figyelmemet. Legnagyobb gonddal kerestem ezen, nálunk mindeddig ismeretlen kiadást Brunet, De Buse, Delandine, Graesse, Colbacchini sat. bibliographiai műveiben és számos régi s újabb antiquariusi katalogusban; de eredmény nélkül. Delandine „Bibliothèque de Lyon“ című 4 kötetes munkájában Calepinus hatféle lyoni kiadását említi ugyan, u. m.: Lugduni 1558, 1634, 1647, 1656, 1681 (Arnaud) és 1681 (Anesson), de ezek egyikébe sem vététt fel a magyar nyelv. Végre Hyde Tamás¹ és Scapini Károly² könyvlajstromaiban találtam egy 1586. évi lyoni kiadást, melynek czíme: „Calepini Ambrosii Dictionarium Decem Linguarum, Lugduni 1586“ (a nyomdász megnevezése nélkül) s minthogy az 1585-ik évi kiadás szintén tíz nyelvű, igen valószínű, hogy az 1586-ik kiadásban is megvan a magyar nyelv.

Nagy ívrétű példányom 1153 két hasábu számozott lapra terjed, oly apró betűkkel nyomatva, hogy e tekintetben korunk

¹ Catalogus impressorum Librorum Bibliothecae Bodleyanae. Oxonii 1674. pag. 126.

² Catalogus Librorum latinorum, qui venales prostant apud Carolum Scapinum. Patavii 1793. pag. 70.

tömnnyomatú kiadványaival versenyezhet. Egy-egy lapon többnyire 114 sor van. Czíme: Ambrosii [Calepini] ¹ Dictionarium [Decem Linguarum] Nuper hac postrema editione quanta maxima fide ac diligentia fieri potuit, accurate emendatum, multisque partibus cumulatum, et aliquot milibus — így — vocabulorum locupletatum. [Ubi Latinis Dictionibus Hebraeae] Graecae, Gallicae, Italicae, Germanicae et Hispanicae, itemque nunc primo et Polonicae, *Vngaricae* atque Anglicae adiectae sunt. [Accesserunt insignes loquendi modi, lectiones etymologiae, opposita, translationes adagia ex optimis quibusque auctoribus decerpta.] Hue praeter alia accedunt certae syllabarum quantitatis notae, singulis vocibus inscriptae: magna sylva nominum, tum appellationum, ² tum priorum: ut virorum, mulierum, sectarum, populorum, deorum, siderum, ventorum, vrbium, marium, fluuiorum, montium et reliquorum: vt sunt vici, promontoria, stagna, paludes etc. Ita vt haec editio omuibis Thesauris et Dictionarijs, quae hactenus collecta sunt incredibili et rerum et verborum numero sit locupletior. — Ezen sorok alatt van a nyomdász négyszegű keretbe foglalt jelvénye: egy méhektől körülvevett szökő oroszlán; fölötte szalagon e jelmondat: De Forti Dulcedo. A fametszet alatt: [Lugduni] MDLXXXV. [Cum Privilegio Regis.] A címnap utáni számozatlan levelen: Typographus Candido Lectori, S. D., mely ajánló levél így végződik: Vale, Lugduni CIOIOLXXXV. — Ezután következik: Extrait du Priuilege du Roy, melyben a nyomdász *Estienne Michel* megneveztetik. Donuées a Paris le 25 Octobre 1579. Signees par le Roy en son conseil. Povtelain. Et seellees (így) en cire iaulne du grand Seel. — Calepinus élete és ajánló levele ezen kiadásban mellőztetett, valamint az onomasticon is, mely a baseli kiadásokban előfordúl. A szótár az I lapon kezdődik. Az első A, nemkülönben a többi betű első inizialeja lombozattal és mythologiai alakokkal díszített fametszetből áll. Colophona nincsen s a munka vége egyszerű: Finis szóval jeleztetik.

Példányom teljesen ép és tiszta minden régibb följegyzés nélkül.

¹ A zárjel közötti szavak vörös festékkal nyomattak.

² appellativorum.